

1568637

В. Б. Антонович

Про козацькі часи на Україні

Ця книга захоплююча, яскрава розповідь про славетну історію Запорозької Січі - од витоків і до злочинного зруйнування її російським царатом. Незвичайна історія створення книги. Професор Київського університету В. Б. Антонович (1834-1908) потай від властей викладав студентам протягом 1895/96 навчального року історію козаччини. Зачаровані слухачі детально законспектували блискучі лекції історика, і згодом рукопис, відредагований О. Кониським, вийшов друком подалі від злого ока російської цензури -у Чернівцях (1897) та в Коломиї (1912) ...

ЗМІСТ

- 5 Вступ**
- 17 Переднє слово автора**
- 41 Перша глава:** Спроби вчених вияснити родовід козаччини.— Козаки — стан місцевий.— Т. зв. служби за часів Великого Князівства Литовського.— Перші історичні звістки про козаків.— Перші козацькі ватажки.
- 51 Друга глава:** Початок Запорозької Січі.— Становище вільних хліборобів за Великого Князівства Литовського.— Становище козаків по Люблінській унії.— Т. зв. Баторієва реформа.— Зріст Запорозької Січі.— Перші козацькі реакції: повстання Косинського і ворохобня Наливайка.— Церковна унія (1569—1596).
- 66 Третя глава:** Причини невдоволення на Україні.— Напади козаків на Туреччину.— Сагайдачний і його походи.— Військові конфедерації в Польщі.— Участь Сагайдачного у московській війні.— Турецька війна.— Обновлення православної ієрархії на Україні.— Сагайдачний гетьманом.— Хотинська баталія і смерть Конашевича.— Жмайло.— Куруківська умова (1625).
- 87 Четверта глава:** Помилки польського уряду щодо козаків.— Гетьман Михайло Дорошенко.— Гетьман Тарас Федорівич-Трясило.— Гетьман Іван Петражицький-Кулага.— Митрополит Петро Могила і ввєднання релігійної свободи.— Сули-

ма, зруйнування Кодака.— Повстання гетьмана Павла Бута-Павлюка.— Острянин і Гуня (1638).

100 П'ята глава: Характеристика української шляхти XVII ст.— Становище українського народу перед повстанням Хмельницького.— Гетьман Богдан Хмельницький.— Жовті Води, Корсунь, постій під Білою Церквою, універсали Хмельницького.

115 Шоста глава: Розправа козаків над шляхтою, міщанами та жидами.— Пилява.— Замость.— Вибір Яна Казимира польським королем.— Хмельницький у Києві.— Політичні напрямки на Україні.— Польські послы в Переяславі.

129 Сьома глава: Збараж.— Зборівська умова.— Невдоволення на Україні.— Спілка Хмельницького з Лупулом.— Друга війна з Польщею.— Берестечко.— Білоцерківська умова.— Батіг.— Жванець.— Переяславська умова.— Смерть Хмельницького.

143 Восьма глава: Загальна картина України в часах Руїни.— Гетьман Виговський і Гадяцька умова.— Брюховецький.— Гетьман Петро Дорошенко.— Тетеря.— Еміграція на Слобідську Україну.— Андрусівський мир.— Гетьман Самойлович (1657—1687).

154 Дев'ята глава: Гетьманування Івана Мазепи.— Його політика.— Дбайливість про освіту.— Народні реакції за Мазепи: Палій, Петрик.— Полтав-

ська кампанія.— Утиски уряду по Полтавським бою.— Гетьман Скоропадський.— Павло Полуботок.— Малоросійська колегія.— Гетьман Данило Апостол.— Малоросійське правління.— Гетьман Кирило Розумовський.— Упадок автономії України (1764).

166 Десята глава. Державний лад на Гетьманщині: Гетьман.— Ради і вибори гетьмана.— Атрибути гетьманської влади.— Доходи гетьмана.— Генеральна старшина: обозний, писар, судді, осавули, хорунжий, бунчужний, підскарбій.— Полки.— Полковник і полкова старшина.— Сотні й сотенна старшина.— Суспільні стани на Україні.— Козаки, посполиті, підсусідки, міщани.— Магдебурзькі міста.— Шляхтичі.

181 Одинадцята глава: Колонізація Правобережжя.— Слободи.— Гайдамаки.— Гайдамацький рух у 1734 р.— Надвірна міліція.— Гайдамацька справа в 1750 р.— Коліївщина: Залізник і Гонта.— Коденські суди.— Відгомін Гайдамаччини за чотирилітнього сейму.

194 Дванадцята глава: Запорозька Січ.— Найвизначніші кошові XVII і XVIII ст.: Сірко, Гордієнко.— Перше зруйнування Запорозжя (1709).— Січ в Альошках.— Нова Січ.— Кошовий Петро Калнишевський.— Друге зруйнування Січі (1775).— Задунайська Січ.— Бузьке військо.— Чорноморці.— Кубанське військо.— Запорожці в Ба-

наті.— Азовські козаки.— Станиці українського козацтва між терськими козаками.

208 **Кінцеві уваги:** Що таке національність.— Етнографічна національність.— Відродження України в ХІХ ст.— Висновки на будуче.

213 **Володимир Антонович повертається.** Михайло Слабошпицький

226 **Коментарі.** Оксана Василюк, Ігор Гирич

232 **Додаток.** Список гетьманів України та роки їх гетьмування. (За М. Грушевським)